

فیلم‌های قدیمی، جانی دوباره می‌گیرند

فیلم‌های کلاسیک سینما به کمک فناوری نوین تولد دوباره‌ای پیدا می‌کنند و با حیات تازه‌ای روبه‌رو می‌شوند.

جام جم آنلاین: فیلم‌های کلاسیک سینما به کمک فناوری نوین تولد دوباره‌ای پیدا می‌کنند و با حیات تازه‌ای روبه‌رو می‌شوند. کار بازسازی آثار قدیمی، از سوی منتقدان و تحلیلگران سینمایی از 2 وجه مورد استقبال قرار گرفته است؛ اول این که کاری عاشقانه و برآمده از دل است و دوم آن که موفقیت‌های تجاری غیرمنتظره‌ای را رقم می‌زند.

الین شافر، مسوول آرشیو فیلم اس‌ان‌سی - که به عنوان بخشی از گنجینه هنری یکی از شرکت‌های بزرگ هنری فرانسه عمل می‌کند - به این نکته اشاره می‌کند که بازسازی دوباره دیجیتال محصولات سینمایی، به معنی خلق مجدد بسیاری از شاهکارهای قدیمی و کهن است. این بازسازی‌ها از یک سو عطش دوستداران و عاشقان سینما را در رابطه با تماشای با کیفیت محصولات کلاسیک فراموشی‌ناشانند و از طرف دیگر سود خوبی را نصیب مالکان اصلی این فیلم‌ها - که هزینه مرمت این محصولات را می‌پردازند - می‌کند. امسال در دور تازه جشنواره فیلم لومیر در شهر لیون فرانسه که 20 روز پیش برگزار شد، تیری فرماکس، مدیر جشنواره از زحمات و تلاش‌های فراوان بنیاد جروم سیدوکس - پاته تشکر ویژه‌ای کرد. این بنیاد با تلاش شبانه‌روزی چند ماهه کارمندان و متخصصان خود درام کلاسیک «؛بچه‌های بهشت» (1945) مارسل کارنه را مرمت و راهی پرده سینماها کرد؛ اتفاقی که با شور، هیجان و استقبال تماشاگران روبه‌رو شد. این بنیاد که هم‌اکنون مشغول مرمت فیلم «؛سامورایی» (1967) ژان پییر ملویل است، در ادامه سراغ فیلم‌های «؛تس» (1979) رومن پولانسکی و «؛بینوایان» (1934) ریچارد برنارد خواهد رفت. نسخه بازسازی‌شده «؛بچه‌های کوچک» هم حاصل کار و زحمت لابراتوارهای معروف الکر و ایمجین ریترواست. این شاهکار قدیمی با هزینه‌ای 300 هزار یورویی (حدود 420 هزار دلار) مرمت شده است که شرکت فیلمسازی پاته، آن را اواخر آذر در سطح وسیعی در فرانسه اکران عمومی می‌کند. این فیلم قرار است پس از فرانسه، در بقیه کشورهای جهان هم روی پرده برود. در عین حال، نسخه‌های دی‌وی‌دی و بلوری این فیلم و بقیه محصولات کلاسیک بازسازی‌شده نیز به بازار عرضه می‌شود.

هزینه‌های زیاد بازسازی فیلم‌های قدیمی

رسانه‌های گروهی می‌نویسند بخشی از توزیع‌کنندگان فیلم‌های سینمایی هنوز با موضوع اکران دوباره نسخه‌های بازسازی شده آثار کلاسیک کنار نیامده‌اند و حتی برخی از آنها تمایلی هم برای انجام این کار ندارند. منتقدان سینمایی یکی از دلایل مهم این کار را در هزینه‌های بالای کار بازسازی محصولات کلاسیک می‌دانند. از سوی دیگر بازسازی‌کنندگان فیلم‌های کلاسیک امیدوارند اکران عمومی وسیع‌تر و گسترده‌تر این محصولات (و استقبال تماشاگران از آنها) کمک کند تا هزینه‌های مربوط به کار بازسازی برگردد. جین گیلز یکی از مسوولان انستیتوی فیلم بریتانیا، از تجربه خود در اکران جهانی «؛سکوت سفید بزرگ» در اوایل سال جاری میلادی می‌گوید. این اثر کلاسیک صامت که تولید سال 1924 است، قصه سرنوشت شوم و محتوم کاپیتان اسکات را در اکتشافات مربوط به قطب جنوب به تصویر می‌کشد. کار بازسازی فیلم حدود 126 هزار دلار هزینه در برداشت که بخش مهمی از آن مربوط به موسیقی متن تازه‌ای بود که برای آن ضبط شد. فیلم در 40 سالن سینما به نمایش عمومی درآمد و 95 هزار دلار فروش کرد. حدود 4000 نسخه دی‌وی‌دی و بلوری آن هم به فروش رفت که 32 دلار می‌شود. تهیه‌کنندگان فیلم، امتیاز بخش تلویزیونی آن را هم به شبکه دیسکوری فروختند، ولی رقم فروش به این شبکه هیچ‌وقت فاش نشد. قرار است کشورهای آلمان، استرالیا و نیوزیلند هم آن را نمایش دهند و باید دید این فیلم در این کشورها چقدر فروش می‌کند.

عاشقان سینما

مارتین اسکورسیزی و بنیاد فیلم او یکی از مهم‌ترین سازمان‌هایی است که عمده فعالیت‌های خود را وقف مرمت و بازسازی فیلم‌های کلاسیک - و بویژه محصولات تکنی کالر - کرده است. تحلیلگران اقتصادی سینما می‌گویند مشخص است که کار مرمت محصولات کلاسیک می‌تواند سودآور باشد.

نکته: مرمت فیلم‌های کلاسیک به معنی یک فرصت تازه برای تماشاگران جوان و جدیدی است که هیچ وقت این آثار را روی پرده ندیده‌اند و حالا امکان آن را پیدا می‌کنند

ولی برای هنرمندانی مثل اسکورسیزی بحث سود مادی در درجه دوم اهمیت قرار دارد و کسانی همچون او، بخوبی اهمیت کار مرمت و حفظ آثار کلاسیک را درک می‌کنند. مرمت فیلم‌های کلاسیک و نمایش عمومی دوباره آنها، فقط به معنی دیدار تماشاگران قدیمی و رفع عطش این مشتاقان سن و سال‌دار نیست؛ مرمت این فیلم‌ها به معنی یک فرصت تازه برای تماشاگران جوان و جدیدی است که هیچ وقت این آثار را روی پرده ندیده‌اند و حالا امکان آن را پیدا می‌کنند همان تجربه‌ای را کسب کنند که والدین و بزرگ‌ترهای آنان

چندین دهه قبل تجربه کرده بودند.

محدودیت بازار

اما واقعیتی که بسیاری به آن اشاره می‌کنند، محدود بودن بازار برای فیلم‌های کلاسیک است. برعکس محصولات پرسرو صدای جدید دنیای سینما که معمولاً مشتاقان زیادی در انتظار تماشای آنها هستند، فیلم‌های کلاسیک از چنین موقعیت و نعمتی برخوردار نیستند.

شافر در این باره می‌گوید: فقط نیمی از آرشیو 1200 تایی فیلم‌های قدیمی، قابلیت‌های تجاری و جذب تماشاچی را دارند و بقیه آنها آثاری نیستند که شانس کشاندن بیننده به داخل سالن‌های نمایش را داشته باشند. در این میان تنها بخش کوچکی از فیلم‌های این آرشیو - مثل #171 & دیو و دلبر» (1946) ژان کوکتو - جزو آثاری قرار می‌گیرند که امکان موفقیت مالی در اکران عمومی داخلی و بین‌المللی خود را دارند. بقیه آنها در زمره محصولات قرار می‌گیرند که فقط در تعدادی بازار مشخص، امکان فروش و موفقیت دارند. او در این رابطه مجموعه فیلم کم‌دی #171 & «ژاندارم» با بازی لوئی دوفونس محصول دهه 60 میلادی را نام می‌برد که تنها در بازار اروپا، آن هم منهای انگلستان شانس خوبی برای فروش دارد.

نمونه‌های موفق از نظر تجاری

سال گذشته، شرکت فیلمسازی ریالیتو توانست حدود 400 هزار دلار سود از اکران عمومی دوباره #171 & «از نفس افتاده» (1968) ژان لوک گدار در جشن پنجاهمین سالگرد ساخت آن به دست بیاورد. این فیلم که در تعداد اندکی سینما در آمریکای شمالی روی پرده رفت، توانست 7 ماه روی پرده بماند. شرکت کینو اینترنشنال هم با اکران مجدد #171 & «مترو پلیس» (1927) فریتز لانگ، به موفقیتی 300 هزار دلاری دست یافت. این فیلم شامل صحنه‌های تازه‌ای می‌شد که مدت‌ها گم شده بود و در نسخه اصلی وجود نداشت. متروپلیس هم حدود 7 ماه اکران محدودی در آمریکای شمالی داشت. مسوولان شرکت پاته می‌گویند: بازسازی #171 & «یوزپلنگ» (1963) لوکینو ویسکونتی هم برای آنها موفقیت‌های زیادی به همراه داشته است. این فیلم اولین بار سال 2010 در بخش کلاسیک‌های جشنواره بین‌المللی کن به نمایش درآمد و پس از اکران عمومی در فرانسه، سر از بازار دی‌وی‌دی درآورد. هم نمایش عمومی فیلم و هم نسخه‌های دی‌وی‌دی آن با استقبال بسیار خوب دوستداران سینما روبه‌رو شدند. منتقدان سینمایی به این نکته اشاره می‌کنند که تماشاگران دوستدار فیلم‌های کلاسیک به صورت طبیعی سنی بالاتر از مخاطبان معمول سینما دارند. آنها کسانی هستند که در مقایسه با تماشاگران (شاید سهل‌پسند) امروزی، شناخت بیشتر و بهتری از سینما، تاریخ و تاریخ سینما دارند. استیو لوئیس، مدیر شرکت انگلیسی توزیع فیلم آرتیفیشل‌آیز هم با این دیدگاه منتقدان موافق است. این شرکت مالک تعداد قابل توجهی از آثار کلاسیک سینماست و بزودی نسخه تازه‌ای از سه‌گانه #171 & «سه رنگ» کریستف کیشلوفسکی را روی نوار دی‌وی‌دی و بلوری به بازار عرضه می‌کند، این سه‌گانه یکی از پرفروش‌ترین فیلم‌هایی است که متعلق به این شرکت است.

این باور مرمت‌کنندگان آثار کلاسیک از آنجا ناشی می‌شود که دوستداران محصولات سینمایی در سراسر جهان، برای دیدن فیلم‌های هنرمندان مولف، خوب پول پرداخت می‌کنند و مایلند مجموعه آثار آنان را به صورت یک کلکسیون کامل در اختیار داشته باشند. همین مساله باعث موفقیت مالی این محصولات در جدول گیشه نمایش می‌شود. در جریان برپایی جشنواره فیلم لومیر در شهر لیون فرانسه روی این نکته بحث و تاکید شد که بازار فیلم‌های کلاسیک هنوز کوچک و محدود است و تماشاگران آن هم افراد سن و سال‌دار هستند. با توجه به این واقعیت، آنها خواستار ارائه راه‌هایی برای پربارتر و وسیع‌تر کردن این بازار شدند.

مجله وراثتی / مترجم: کیکاووس زبیری